Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ СЕМІНАР

(назва вибіркової дисципліни)
033 Філософія
(назва освітньої програми)
Рік 2025-2026, семестр 5 *
Форма навчання (*денна, заочна, вечірня*) *

i)

Галузь знань*03 Гуманітарні науки
Спеціальність*033 Філософія
(шифр, назва)

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Кафедра та викладач	Кафедра соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики Викладач/викладачі: **Терепищий Сергій Олександрович** Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=CqW7bX0AAAAJ&hl=uk E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): k.s.honcharenko@udu.edu.ua Лінк на курс в YouTube: **https://www.youtube.com/playlist?list=PL6RGdK0JRIrqexdp7BI9__iT1Pe4Wh_lJ**
I. Основна мета/цілі навчання	Основна мета дисципліни «Міждисциплінарний дослідницький семінар» полягає у формуванні в аспірантів здатності до цілісного аналізу та синтезу знань із різних галузей у контексті сучасних філософських досліджень. Вона спрямована на вироблення критичного мислення, відточення методологічних навичок та оволодіння комунікаційними інструментами, необхідними для ефективної наукової взаємодії.
II. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі*	*Навчальна дисципліна вибіркова* *Цикл дисциплін за вибором*

III. Обсяг навчальної дисципліни			
	Кількість кредитів	*3*	*3*
	Загальна кількість годин	*90*	*90*
	Лекційні заняття	*10*	*4*
	Семінарські/практичні заняття	*26*	*4*
	Самостійна робота	*54*	*82*

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Сучасні парадигми філософського пізнання
(Модуль присвячений поглибленому аналізу основних тенденцій та підходів у філософській думці від другої половини

	XX ст. до сьогодення. Студенти ознайомлюються з трансформаціями класичних парадигм, вчаться критично оцінювати актуальні теоретичні підходи, розуміти нові дослідницькі перспективи й осмислювати складні світоглядні виклики сучасності. Увага приділяється взаємозв'язкам філософії з наукою, політикою, культурою, а також ролі інтерпретації у формуванні цілісних світоглядних концепцій.) *Тема 1. Витоки та еволюція неокантівських ідей у філософії науки* *Тема 2. Герменевтичний метод та його вплив на сучасне філософське пізнання* *Тема 3. Аналітична філософія: логіка, мова, свідомість* *Тема 4. Постмодерн і його виклики: деконструкція та критика метанаративів* *Тема 5. Феноменологічні підходи в соціальній філософії* *Тема 6. Етика відповідальності: від екзистенціалізму до біоетичних диспутів* ***Модуль 2. Міждисциплінарні дослідницькі методи та інтеграція знань*** *(Модуль передбачає вивчення комплексних дослідницьких практик, які поєднують різноманітні галузі — від природничих і соціальних наук до культурології та цифрових технологій. Особлива увага надається тому, як філософія взаємодіє з іншими дисциплінами, допомагає формувати критичне мислення й універсальні дослідницькі навички. Студенти мають змогу розробляти власні мініпроєкти, осмислюючи методологічні та етичні аспекти міждисциплінарної взаємодії.)* *Тема 1. Філософія та наукове знання: роль міждисциплінарного діалогу* *Тема 2. Соціологія, психологія й антропологія в системі філософського аналізу* *Тема 3. Культурологічні та історичні методи в контексті філософських студій* *Тема 4. Інформаційні технології й нові виклики філософії: від big data до штучного інтелекту* *Тема 5. Кросдисциплінарні підходи до проблем екології та сталого розвитку* *Тема 6. Візуальні та медіадослідження: взаємодія з філософською герменевтикою* *Тема 7. Етика міждисциплінарних проєктів: право, політика та відповідальність дослідника*
V. Результати навчання	РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях. РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії. РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

	РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
VI. Порядок і критерії оцінювання	**Поточний контроль** 1. Підготовка та активна участь у практичних (семінарських) заняттях - Опрацювання визначених викладачем матеріалів до кожної теми. - Підготовка коротких тематичних доповідей або презентацій. - Участь у дискусії та формулювання проблемних питань. - Доповнення висловлювань колег, критичні зауваження щодо матеріалу. - Оцінювання: відвідування та участь на шести заняттях, кожне з яких передбачає максимально 5 балів. У сумі за цей вид роботи можна отримати максимум 30 балів. 2. Індивідуальна письмова робота (реферат/есе) - Тематика письмової роботи визначається на перетині основних положень курсу та предмету дисертаційного (або наукового) дослідження аспіранта. - Критерії оцінювання включають обґрунтованість теми, самостійність аналізу, грамотність викладу, відповідність академічним стандартам (цитування, оригінальність тощо). - Виконання цієї роботи є *умовою допуску* до підсумкового контролю. - Максимальна оцінка за реферат становить 30 балів. **Підсумковий контроль** Здійснюється у формі *усного заліку*. **Критерії оцінювання** Критерії оцінювання усної відповіді передбачають урахування таких аспектів: повнота розкриття питання, логіка викладення та культура мовлення, аргументованість позиції та впевненість у відповідях, використання основної та додаткової літератури (зокрема першоджерел, наукових публікацій, навчальних посібників, періодичних видань), а також рівень аналітичного мислення, здатність до порівнянь, синтезу і формулювання власних висновків. Оцінку «5 балів» здобувач отримує у разі системного, глибокого розуміння теми, коли позиція аргументується на основі широкого кола джерел, включаючи першоджерела, і містить оригінальні або інноваційні міркування. Відповідь логічно структурована, термінологічно точна, стилістично грамотна. Оцінка «4 бали» передбачає комплексне розуміння теми з незначними фактичними або логічними похибками, опертя на декілька джерел, наявність власної позиції, а також чітке мовне оформлення. «3 бали» ставиться за базове розуміння теми, неоригінальну інтерпретацію, стислий виклад без достатньої аргументації та зі слабкою логічною структурою. Поверхове розкриття теми, значні фактичні помилки, слабка аргументація або її відсутність, відсутність посилань на літературу, наявність плагіату можуть бути підставою для оцінки у 2–1 бали. Під час виконання письмової роботи (реферату) враховується повнота розкриття теми, цілісність і систематичність викладу, логічна послідовність, здатність формулювати власні висновки, а також дотримання вимог академічної доброчесності й технічного оформлення роботи. Високу оцінку (до 30 балів) отримує робота, що демонструє глибоке опрацювання теми, охоплює широкий спектр джерел, містить авторську позицію, послідовну логічну побудову та коректне оформлення відповідно до академічних вимог. Робота, яка має незначні недоліки у структурі або оформленні, але загалом демонструє обґрунтованість міркувань та належну аналітичну якість, оцінюється в межах 25–29 балів. Якщо тема розкрита частково, аналіз джерел обмежений, а виклад матеріалу носить переважно репродуктивний характер, робота може бути оцінена в межах 20–24 балів. За умов фрагментарного підходу до теми, відсутності критичної інтерпретації, обмеженого кола джерел, порушень структури чи правил оформлення оцінка становить 15–19 балів. Якщо ж тема не розкрита, аналітика відсутня, є серйозні порушення академічної доброчесності (зокрема виявлений плагіат), оцінка становить 0–14 балів.

	Рівень відповідності критеріям
	Творчий рівень (90–100 балів) засвідчує, що здобувач повністю засвоїв зміст навчальної дисципліни, вільно орієнтується у філософських категоріях, концептах і першоджерелах, демонструє здатність до самостійного критичного мислення, інтерпретації складних філософських проблем, вміє зіставляти позиції різних авторів, формулювати оригінальні судження, аналітично осмислює явища сучасності. Його відповіді аргументовані, структуровані, містять посилання на актуальні джерела, а мова вирізняється логічністю, стилістичною витонченістю та академічною точністю. **Високий рівень (80–89 балів)** передбачає достатнє й впевнене володіння змістом навчальної дисципліни, виконання всіх навчальних завдань, здатність логічно й послідовно викладати матеріал, залучати джерела, здійснювати елементи аналізу й порівняння. Здобувач уникає грубих помилок, проте іноді допускає неточності в інтерпретації понять чи джерел. Аргументація здебільшого переконлива, хоча може бракувати глибини чи оригінальності. **Достатній рівень (70–79 балів)** характеризує засвоєння навчального матеріалу в повному обсязі, але з нерівномірною глибиною. Здобувач здатний працювати з поняттями та джерелами, частково застосовує аналітичні підходи, проте висновки часто залишаються поверховими або надто загальними. У структурі відповідей трапляється алогічність, недостатня аргументованість, а використання літератури обмежене переважно базовими джерелами. **Задовільний рівень (65–69 балів)** свідчить про загальне ознайомлення з навчальним матеріалом. Здобувач виявляє формальне засвоєння змісту дисципліни, відповіді фрагментарні, часто відтворюють лише базові визначення без належної аналітики. Розуміння термінології обмежене, зв'язок між поняттями встановлюється з труднощами, у викладі наявні стилістичні та логічні огріхи. **Низький рівень (60–64 бали)** означає, що навчальна дисципліна опанована лише на елементарному рівні. Здобувач не демонструє цілісного бачення філософських проблем, намагається відтворити окремі фрагменти матеріалу, часто допускає фактичні помилки, не володіє базовою термінологією або використовує її неправильно. Аргументація відсутня або замінена переказом без критичного осмислення. **Незадовільний рівень (35–59 балів)** надає змогу повторно складати залік чи іспит. Він вказує на недостатнє засвоєння більшості тем, відсутність системного підходу до вивчення дисципліни, слабке розуміння понять, невміння логічно й послідовно формулювати власну позицію. Відповіді, як правило, спонтанні, неструктуровані, спираються лише на загальні уявлення без фактичної основи. **Рівень 0–34 бали** потребує обов'язкового повторного вивчення дисципліни. Здобувач не виконав основних завдань курсу, не засвоїв навчальний матеріал, не проявив здатності до самостійної роботи, аналітичного мислення та академічного викладу. Відсутність відповідей або їх непридатність до оцінювання також є підставою для нарахування цього рівня балів.
VII. Політика курсу*	Курс передбачає дотримання загальних правил взаємодії, спрямованих на створення комфортного й продуктивного освітнього середовища. Під час занять очікується дотримання принципів взаємоповаги, активна участь у дискусіях, уважне слухання та відкритість до різних точок зору. Використання гаджетів під час занять обмежується – просимо вимикати звук на телефонах, а під час онлайн-занять утримуватися від фонових шумів. Запис лекційного матеріалу дозволений, проте фотографування екранів із презентаціями, схемами чи іншими візуальними матеріалами дозволяється лише за згодою викладача. Дотримання дедлайнів є важливою складовою академічної відповідальності. Усі завдання мають бути виконані та подані в зазначений термін, зокрема це стосується реферату, який є допуском до іспиту. У разі поважних причин пропуску чи несвоєчасного подання завдань здобувач зобов'язаний надати обґрунтування. Перескладання передбачається лише в усній формі, оскільки курс акцентує увагу на формуванні та розвитку комунікативних умінь, уміння висловлювати аргументовану позицію, брати участь в академічному діалозі. Курс базується на принципах академічної доброчесності. Усі завдання мають бути виконані самостійно; при використанні джерел обов'язковим є коректне цитування з зазначенням автора, назви роботи та, за можливості, вихідних даних. Плагіат – у будь-якому вигляді – є неприпустимим і тягне за собою недопуск до підсумкового оцінювання. Викладач надає зворотній зв'язок щодо якості виконання завдань, участі в заняттях та інших аспектів навчального процесу, за умови коректного звернення із використанням встановлених академічних каналів комунікації (переважно корпоративна електронна пошта). У разі

	потреби здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією, що дозволяє уточнити складні моменти навчального матеріалу, узгодити підходи до виконання письмових робіт або обговорити інші навчальні питання. **Використання інструментів штучного інтелекту** (зокрема, ChatGPT, Grammarly, DeepL, Google Bard та інших) під час навчального процесу допускається виключно як допоміжний засіб для кращого розуміння матеріалу, формування структури думок, редагування текстів або перекладу. Однак здобувачі освіти зобов'язані самостійно опрацьовувати теми, формулювати власні міркування та виконувати письмові й усні завдання. Категорично заборонено використовувати ШІ для автоматичного генерування рефератів, відповідей на екзаменаційні білети або створення презентацій без критичної перевірки та осмислення змісту. У разі виявлення автоматично згенерованих і неосмислених текстів без авторської переробки та коректного цитування джерел, робота вважається такою, що не відповідає академічним стандартам, і не допускається до оцінювання. Здобувачі мають чітко вказувати, якщо при виконанні завдання було використано ШІ, зазначивши його роль (наприклад: «структуровано за допомогою ChatGPT», «перекладено через DeepL» тощо). Таке прозоре використання є елементом академічної доброчесності. Порушення цієї політики може бути розцінене як академічна нечесність і тягне за собою відповідні наслідки згідно з нормативними документами закладу освіти.
VIII. Основні інформаційні ресурси	1) **Stanford Encyclopedia of Philosophy** (SEP). Публічна онлайн-енциклопедія, підтримувана Стенфордським університетом. Кожна стаття написана та оновлюється експертом у відповідній галузі, що забезпечує високу якість та актуальність інформації. Доступ: https://plato.stanford.edu 2) **PhilPaper**s. Міжнародна інтерактивна академічна база даних журнальних статей з філософії. Платформа забезпечує доступ до широкого спектру філософських публікацій та сприяє академічній комунікації між дослідниками. Доступ: https://philpapers.org 3) **Directory of Open Access Journals (DOAJ)** Каталог рецензованих наукових журналів з відкритим доступом, який охоплює різні галузі знань, включаючи філософію. DOAJ надає доступ до якісних наукових статей, сприяючи поширенню знань у глобальному масштабі. Доступ: https://doaj.org

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри __соціальної філософії, філософії освіти та освітньої політики_____
протокол №_1__ від __29 серпня 2025 р_____

***** Не є обов'язковим структурним елементом робочої програми навчальної дисципліни (силабуса). Також за рішенням гаранта та науково-методичної ради факультету/інституту відповідно до специфіки освітньої програми, в межах якої викладається навчальна дисципліна, можуть бути додані інші структурні елементи робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) або змінено її технічне оформлення